

provincie **HOLLAND**
ZUID

STATEN

Lid Gedeputeerde Staten

R.A. Janssen

Contact
070 441 70 86
ra.janssen@pzh.nl

F. Vermeulen
T 070 - 441 71 12
f.vermeulen@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
25 mei 2016
Ons kenmerk
PZH-2016-555029884
DOS-2015-0007823
Uw kenmerk

Provinciale Staten

Onderwerp
RIVM verificatie- en steekproefonderzoek

Bijlagen
1

Geachte Statenleden,

Op 24 maart 2016 heeft u de RIVM-rapportage 'Risicoschatting emissie PFOA voor omwonenden' ontvangen. Het RIVM heeft in zijn rapport een aantal aanbevelingen gedaan. Zoals met u besproken in uw commissie Verkeer en Milieu van 6 april 2016 en Provinciale Staten van 20 april 2016, is de provincie samen met het Rijk en de betrokken gemeenten de aanbevelingen van het RIVM aan het omzetten in concrete acties.

Op 25 mei 2016 heeft de provincie opdracht verleend aan het RIVM tot het uitvoeren van een verificatie- en steekproefonderzoek onder omwonenden van Chemours. Met deze brief informeren wij u hierover. Tevens informeren wij u over andere ontwikkelingen in dit dossier.

Onderzoek onder omwonenden ter validatie van het rekenmodel

Via een gerichte steekproef onder omwonenden wordt gecontroleerd of de bloedserumwaarden voor het jaar 2016 onder de gezondheidkundige grenswaarde liggen zoals het RIVM in haar rapport 'Risicoschatting emissie PFOA voor omwonenden' berekend heeft. Dit is conform de afspraken met het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en de betrokken gemeenten. Vooruitlopend op deze opdrachtverlening zijn door het RIVM afgelopen weken voorbereidingen getroffen zodat het onderzoek binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden uitgevoerd kan worden. Het onderzoek moet uiterlijk in april 2017 zijn afgerond.

Onderzoeksopzet

Het RIVM is als onafhankelijk instituut verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van het onderzoek. Het ministerie van IenM, de betrokken gemeenten en de provincie hebben vooraf aan het RIVM aandachtspunten meegegeven. Het RIVM komt tot de volgende invulling van het onderzoek. Het onderzoek wordt bij vier groepen uitgevoerd. Een groep omwonenden die in hoge mate blootgesteld is, een groep omwonenden met minder hoge blootstelling, een groep die na 2002 in het gebied is komen wonen en een controlegroep (niet blootgesteld en niet woonachtig in het gebied). Per groep worden via een aselechte steekproef 150 mensen aangeschreven en

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

uitgenodigd om bloed te laten afnemen door de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J). In totaal worden 600 mensen benaderd via adressen die uit de gemeentelijke basisadministratie verkregen worden. Iedereen die aangeschreven wordt, zich aanmeldt en voldoet aan de insluitingscriteria wordt ook daadwerkelijk meegenomen in het onderzoek. Dit betekent dat als iedereen voldoet aan de insluitingscriteria er maximaal 600 mensen deel zullen nemen aan het onderzoek. Als het aanschrijven minder dan 50 deelnemers in een groep oplevert, dan zullen er andere mensen in de geselecteerde postcodegebieden benaderd worden totdat in die groep 50 deelnemers gevonden zijn die voldoen aan de insluitingscriteria. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar mensen die zich als vrijwilliger aanmelden en voldoen aan de insluitingscriteria.

Kosten

Het ministerie van IenM, de gemeenten Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht en de provincie hebben afgesproken gezamenlijk op te trekken bij het uitvoeren van de aanbevelingen van het RIVM. De provincie is opdrachtgever voor het gerichte steekproefonderzoek. De kosten van het onderzoek zijn 595.000 euro (excl. Btw). De betrokken partijen zullen afspraken maken over de verdeelsleutel van de kosten voor dit onderzoek. Vanwege de voortgang kiest GS er voor om vooruitlopend op deze afspraken nu al de opdracht te verlenen.

Nadere evaluatie van de beschikbare gezondheidkundige literatuur

Naast het verificatie-/steekproefonderzoek wordt via het evalueren van beschikbare gezondheidkundige literatuur ook bezien of er in andere landen wellicht specifieke klachten of aandoeningen bekend zijn die aan bepaalde concentraties PFOA kunnen worden gekoppeld. Dit literatuuronderzoek betreft een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het ministerie van IenM en de provincie Zuid-Holland. Het ministerie van IenM treedt op als opdrachtgever en heeft het RIVM inmiddels opdracht verleend. De resultaten worden na de zomer verwacht.

Bestudering van de epidemiologische gegevens en gericht bloedonderzoek leiden in samenhang tot een betere inschatting van het nut van gezondheidsonderzoek.

Nader onderzoek emissiegegevens (lucht) van de periode vóór 1998

De PFOA-emissies naar de lucht zijn al eerder vanaf het jaar 1998 tot het beëindigen van de emissies in 2012 zorgvuldig in kaart gebracht. Voor de emissies in de periode 1970-1998 heeft het RIVM op basis van de beschikbare gegevens gerekend met een jaarlijkse emissie van 5.000 kilogram.

Het RIVM heeft aanbevolen om te proberen meer gegevens te verkrijgen over de periode voor 1998. Hoe meer exacte gegevens er beschikbaar komen, des te nauwkeuriger kan bepaald worden of en wanneer er sprake is geweest van overschrijding van de gezondheidkundige grenswaarde zoals die in 2016 door RIVM is afgeleid.

Op 11 mei 2016 heeft de provincie aan het externe bureau TNO, opdracht verleend tot een diepgaand (archief)onderzoek gericht op het zoveel mogelijk achterhalen van emissiegegevens over de periode 1970-1998. Zoals in onze brief van 18 mei 2016 is aangegeven zal in dit onderzoek ook actief gezocht worden naar de hoogte van de historische emissies naar de lucht

van een aantal andere, thans als zeer zorgwekkend gekwalificeerde stoffen. De resultaten van dit onderzoek worden na de zomer verwacht.

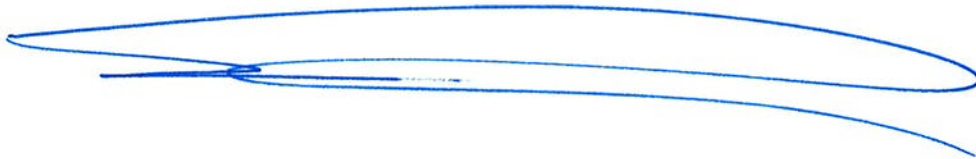
Bodemverontreiniging

Mogelijk is in het verleden PFOA-houdend kunststofafval gestort op een aantal stortplaatsen in de omgeving. Zowel bij de stortplaatsen waarvoor de gemeente bevoegd gezag is als bij de stortplaatsen met de provincie als bevoegd gezag wordt op dit moment nader onderzoek uitgevoerd met als doel de eventuele risico's en mogelijke maatregelen in kaart te brengen. In de tweede helft van 2016 verwachten wij u nader te kunnen informeren over de stand van zaken bij de stortplaatsen waarvoor de provincie het bevoegd gezag is.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en blijven u uiteraard op de hoogte houden van ontwikkelingen in dit dossier.

Hoogachtend,

Mede namens
F. Vermeulen

R.A. Janssen

provincie **HOLLAND**
ZUID

RIVM
t.a.v. prof. dr. A. van der Zande
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

Onderwerp
Oprachtverlening steekproef omwonenden Dupont/Chemours.

Geachte heer Van der Zande,

Naar aanleiding van uw offerte van 20 mei 2016 en uw aanpassingen in de mails van 23 en 25 mei 2016 verlenen wij u hierbij de opdracht voor het uitvoeren van een verificatie-/steekproefonderzoek modelberekeningen PFOA.

Via een gerichte steekproef onder omwonenden wordt gecontroleerd of de bloedserumwaardes voor het jaar 2016 onder de gezondheidkundige grenswaarde liggen zoals u in uw rapport 'Risicoinschatting emissie PFOA voor omwonenden' berekend heeft.

Het RIVM is als onafhankelijk instituut verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van het onderzoek. De uitvoering van het onderzoek vindt plaats in samenwerking met de Dienst Gezondheid en Jeugd. Het ministerie van IenM, de betrokken gemeenten en de provincie hebben vooraf aandachtspunten aan u meegegeven.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Conform uw aanpak zoals aangegeven in uw offerte van 20 mei 2016 voert u het onderzoek bij vier groepen uit. Per groep worden 150 mensen via een aselechte steekproeftrekking aangeschreven en uitgenodigd om bloed te laten afnemen. Mensen worden benaderd via adressen die uit de gemeentelijke basisadministratie verkregen worden. Iedereen die aangeschreven wordt, zich aanmeldt en voldoet aan de insluitingscriteria wordt ook daadwerkelijk meegenomen in het onderzoek. Dit betekent dat als iedereen voldoet aan de insluitingscriteria er maximaal 600 mensen deel zullen nemen aan het onderzoek.

Zoals per mail in aanvulling op uw offerte door u is aangegeven is de doorlooptijd van het onderzoek maximaal 11 maanden na opdrachtverlening. Naar aanleiding van de resultaten van het verificatieonderzoek zult u onderzoeksaanbevelingen doen. Wij verzoeken u bij uw advies en aanbevelingen ook nadrukkelijk aandacht te besteden aan mensen die gewerkt hebben in het gebied maar er niet wonen en mensen die vroeger in het gebied gewoond hebben en inmiddels zijn verhuisd.

Lid Gedeputeerde Staten

R.A. Janssen

Contact
070 441 70 86
ra.janssen@pzh.nl

MSc ing E. van Etten
T 070 - 441 81 35
e.van.etten@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
25 mei 2016
Ons kenmerk
PZH-2016-554951591
DOS-2016-0004402
Uw kenmerk

Bijlagen
1

De kosten conform uw offerte bedragen € 595.000,00 exclusief BTW. Wij wijzen u erop dat er geen overschrijding van dit bedrag kan plaatsvinden, tenzij dit vooraf met de provincie schriftelijk is overeengekomen.

De uitvoering van de opdracht dient te geschieden in overleg met onze contactpersoon voor deze opdracht, dhr. Erwin van Etten van de afdeling Mobiliteit en Milieu, telefonisch te bereiken onder 070-441 8135.

De uiterlijke opleverdatum is april 2017.

Op deze opdracht zijn de Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten Provincies 2015 van toepassing, deze is als bijlage bijgevoegd. Eventuele andere door u gehanteerde voorwaarden worden nadrukkelijk van de hand gewezen.

Wij verzoeken u op de factuur het kenmerk van deze brief (PZH-2016-554951591) en kostenplaats 421 te vermelden. Het niet voldoen aan de gestelde factuurvereisten kan leiden tot terugzending van de factuur. Wij gaan pas over tot de betaling na de ontvangst en goedkeuring van de factuur.

U wordt verzocht uw factuur óf per post in te dienen óf te e-mailen naar facturen@pzh.nl. Het centrale factuuradres van de provincie is:

Provincie Zuid-Holland
Directie Concernzaken, afdeling FJZ, bureau FA
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Wij wensen u veel succes met de uitvoering en zien uit naar de uitkomsten en aanbevelingen van het onderzoek.

Hoogachtend,

Namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
gedeputeerde,

R.A. Janssen

Bijlagen:
- inkoopvoorwaarden